

'GOED GEBRUIK BIJ DE JUISTE PATIËNT IS MISSIE TAAKGROEP'

De taakgroep Gepast gebruik van opioïden maakt gereedschap zodat zorgverleners stappen kunnen zetten om opioïden verantwoord in te zetten. "De massa- en vakmedia hebben een handje geholpen om de taakgroep breed onder de aandacht te brengen, veel partijen doken op het onderwerp. We zagen al een lichte daling van het aantal opioïdgebruikers in de eerste helft van 2019."

Auteur **Ilse Boekweg**

Foto's **Jeroen Jumelet** en **Shiwai Ng**

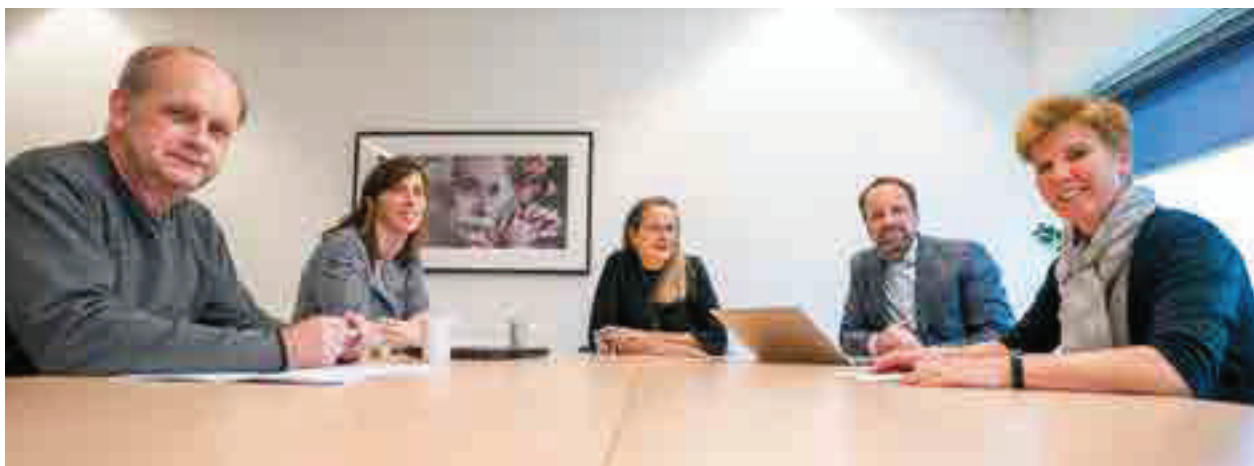
In jaar tijd is veel bereikt: FTO-module, e-learning en website Opiaten.nl

De taakgroep Gepast gebruik van opioïden is een jaar geleden opgericht om het ongewenste gebruik te beteugelen van opioïden, in het bijzonder oxycodon. Het ministerie van VWS heeft de taakgroep ingesteld onder leiding van het Instituut Verantwoord Medicijngebruik (IVM) voor een periode van drie jaar.

De taakgroep heeft volop ambities voor komende jaren: "Het is niet zo dat iedereen van oxycodon af moet. Het is constant balanceren. Er zijn absoluut mensen die een opioïd nodig hebben als pijnstiller."

Apotheker Anke Lambooi van het IVM is programmeur van de taakgroep. "Wat we doen als taakgroep? Gereedschap maken, zodat mensen in de praktijk – artsen, apothekers en verpleegkundigen – stappen kunnen zetten in het verantwoord inzetten van opioïden. We doen ons best om het zo makkelijk mogelijk te maken."

Het aanwakkeren van het bewustzijn van artsen en apothekers is één van de eerste stappen. Wat duidelijk blijkt: er is vanuit alle hoeken veel bereidheid om met dit onderwerp aan de slag te gaan. Lambooi: "De massa- en vakmedia hebben een handje geholpen om de taakgroep breed onder de aandacht te brengen, veel partijen doken op het onderwerp. We zagen al een lichte daling van het aantal gebruikers in de eerste helft van 2019."

Annemieke Horikx, apotheker bij het Geneesmiddel Informatie Centrum van de KNMP, benadrukt het belang van de taakgroep: “We moeten inzetten op gepast gebruik van opioïden. Het kan best zijn dat in de toekomst meer mensen opioïden gaan gebruiken, omdat de bevolking steeds ouder wordt, maar het gaat erom dat we dit soort geneesmiddelen bij de juiste mensen inzetten. Dat is waar we met de taakgroep naar kijken.”

Stappen

De taakgroep heeft in een jaar tijd al behoorlijk wat stappen gezet. “Een FTO-module staat klaar, in lijn met de doelstellingen van de taakgroep. Ook zijn twee e-learnings ontwikkeld: één voor doktersassistenten, POH’ers en apothekersassistenten, en een e-learning voor huisartsen en apothekers. In de e-learnings wordt helder wat zij kunnen bijdragen aan het gepaste gebruik van opioïden.” Voorts is gewerkt aan de website Opiaten.nl, deze is afgelopen oktober gelanceerd.

Het belangrijkste thema van 2020 is het gepast afbouwen van opioïden. In Nederland zijn er geen richtlijnen over hoe opioïden het best afgebouwd kunnen worden. Bij wie je dat doet, hoe je dat doet en hoe snel dat zou moeten. Daarom volgt de taakgroep deels bestaande Amerikaanse handreikingen.

“Artsen en apothekers worstelen met afbouwen, omdat er geen concrete aanwijzingen zijn. Zij hebben een pasklare handleiding en passend patiëntmateriaal nodig”, aldus Lambooi. Horikx vult aan: “Er zijn nauwelijks goed onderbouwde afbouwschema’s voor geneesmiddelen beschikbaar. In de Verenigde Staten zijn wel een aantal handreikingen; deze kunnen omgezet worden naar de Nederlandse situatie. Bij afbouwen is wel altijd goede begeleiding van zorgverleners nodig. Sommige patiënten zullen maanden nodig hebben om af te bouwen.”

Horikx kan diverse voorbeelden noemen om gepaster gebruik van opioïden te bewerkstelligen: “Kijk of er naast een Rapid Onset Opioid (ROO) een langwerkend opioïd is voorgeschre-

Taakgroep: brede samenstelling

De taakgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de verenigingen van huisartsen (NHG), apothekers (KNMP), ziekenhuisapothekers (NVZA), anesthesiologen, verslavingsartsen en patiënten. De taakgroep maakt vooral gebruik van bestaande, effectief gebleken interventies. Men voert breed overleg met bijvoorbeeld Zorgverzekeraars Nederland over vergoedingsmogelijkheden en met de Inspectie Gezondheid en Jeugd over illegale handel in opioïden.

ven, zoals een pleister. Wees ook voorzichtig met opioïden in de herhaalreceptuur. Bij elke herhaling moet je je kritisch afvragen of het opioïd nog wel herhaald moet worden. En let op mogelijk vervalste recepten van passanten, raadpleeg het stappenplan om vervalsingen te onderscheppen en het KNMP-standpunt hierbij via [KNMP.nl/standpuntopioiden](https://www.knmp.nl/standpunt-opioiden).”

Balanceren

De taakgroep heeft genoeg ambities voor komende jaren: “Het is niet zo dat iedereen van oxycodon af moet. Het is constant balanceren. Het is niet alleen maar minder opioïden voorschrijven. Er zijn ook absoluut mensen die een opioïd nodig hebben als pijnstiller. Goed gebruik bij de juiste patiënt is dan ook de missie van onze taakgroep. We zetten ons voor deze missie in door bewustwording bij zorgverleners en patiënten te creëren, door kennis te verspreiden en door te kijken naar spiegelinformatie.” ■

Goede ideeën uit de praktijk verzamelt de taakgroep op [Opiaten.nl](https://www.opiaten.nl). Tips en best practices zijn welkom via opiaten@ivm.nl.